

Federaal regeerakkoord: korte analyse voor de sector Gas en Elektriciteit

Nieuws maandag 24 maart 2025

Op 31 januari 2025 kwam een federaal regeerakkoord tot stand, waarna ook snel een federale regering gevormd werd die dit regeerakkoord in de komende legislatuur zal uitvoeren. Op basis van dit regeerakkoord zou volgens de premier gehandeld worden vanuit ‘het principe van sociale rechtvaardigheid, met respect voor verworven rechten’. Meer specifiek voor de sector Gas en Elektriciteit zou deze regering werk maken van een ‘verstandig energiebeleid’. Een eerste, voorlopige analyse.

Wat zou specifiek voor onze sector belangrijk kunnen worden en wat zou meer algemeen van toepassing kunnen worden zoals dat ook voor vele andere burgers dan het geval zal zijn? Dit is momenteel onvolledig en zal verder uitgediept worden naarmate de concretisering verder duidelijk wordt. Natuurlijk zullen mogelijke maatregelen eerst nog als wetteksten goedgekeurd moeten geraken en kunnen hieraan gekoppeld nog toepassingsmodaliteiten uitgeschreven worden. Duidelijk is wel dat deze regering onze maatschappij steeds meer beschouwt en behandelt als een bedrijf, waarbij openbare dienstverlening voor haar geen winst oplevert en dan ook moet uitgehouden of geschrapt worden. Hierbij vergeet zij natuurlijk de belangrijkste opbrengst ervan, namelijk de maatschappelijke winst voor de gehele bevolking.

Algemene maatregelen maar ook met gevolgen voor ons

1. Koopkracht werknemers

Mogelijke hervorming van de loonnormwet en de index (dit kan ingrijpende gevolgen hebben voor zeer velen!), verhoging van het nettoloon via een onduidelijk traject, verhoging van maaltijdcheques tot 12 euro en afschaffing van andere cheques (eco, cultuur), wettelijke omkadering flexibele verloning (cafetariaplannen), vereenvoudiging bestaande collectieve bonussystemen (bijvoorbeeld toepassing cao 90)...

2. Flexibilisering arbeidsmarktbeleid

Flexi-jobs in alle sectoren mogelijk maken (opt-out kan mits een sectoraal akkoord), flexibilisering van arbeidstijden (uitholling van de reikwijdte van het arbeidsreglement, annualisering arbeidstijd, flexibilisering en uitbreiding overuren, afschaffing van de minimale arbeidsduur ten opzichte van een voltijds uurrooster...), flexibilisering van het arbeidsrecht (herinvoering proefperiode, beperking opzegtermijn bij ontslag door werkgever, aantasting ontslagvergoedingen, afschaffing van het verbod op nachtarbeid, uitzendarbeid voor onbepaalde duur mogelijk maken, versoepeling studentenarbeid, aanpassing telewerk, aanpassing van mogelijkheden tot loopbaanonderbreking, verstrenging van landingsbanen...).

3. Pensioenen

Pensioenrechten worden verder afgebouwd (verstrenging mogelijkheid tot vervroegd wettelijk pensioen,

pensioenmalus als financiële sanctie mogelijk bij vervroegde pensionering, strengere berekening van loopbaan jaren voor mogelijkheid tot vervroegd pensioen, aanpassing gelijkgestelde periodes, geplafonnerde indexering van ambtenarenpensioenen boven de bovengrens van werknemers, ambtenarenpensioenen te berekenen op de volledige loopbaan, geen toekenning van een welvaartsenveloppe voor de pensioenen, uitdoven van het ziektepensioen voor ambtenaren...).

4. Ziekte en gezondheid

Zieke werknemers zullen zeer snel opgeroepen worden voor een re-integratietraject, versoepeling ontslag wegens medische overmacht, bij herval pas na acht weken werkhervatting recht op gewaarborgd loon, invoering van een 'fit-note' (voordien ziekte-attest), afschaffing van opname ziektedag zonder medisch attest...

5. Sociaal overleg en vakbonden

Onder het motto van 'respect voor de democratische besluitvorming' beslist de regering over dossiers waarover de sociale partners geen akkoord vinden, ontslagbescherming van niet-verkozenen bij sociale verkiezingen wordt gereduceerd, aanval op het stakingsrecht en het recht op manifesteren, gedeeltelijke rechtspersoonlijkheid voor vakbonden, vermindering van het aantal paritaire comités...

Specifieke aandachtspunten voor Gas en Elektriciteit

1. Interfederaal energiepact

Hierin wordt een langetermijnvisie en strategie uitgeschreven, waarbij de energietransitie naar een duurzame en klimaat-neutrale energieproductie centraal staat in een strijd tegen klimaatverandering. De vraag naar energie zal tegen 2050 meer dan verdubbelen. Voor de verdere elektrificatie is meer productiecapaciteit nodig, zowel kleinschalige als grootschalige. Deze is gebaseerd op een energiemix die steunt op drie pijlers, namelijk bevoorradingszekerheid (met minder afhankelijkheid van het buitenland, maar met toch een Europees geconnecteerd energienetwerk, een Hoge Raad voor Energiebevoorrading onafhankelijk van de sector levert objectief cijfermateriaal aan), betaalbaarheid en duurzaamheid. Daarom zet de regering in op hernieuwbare, nucleaire en andere koolstof-neutrale energiebronnen. De afhankelijkheid van fossiele brandstoffen wordt uitgefaseerd en het CRM (CapaciteitsRemuneratieMechanisme) wordt herbekeken.

Deze regering streeft naar een groter aandeel van kernenergie (4 GW) in een energiemix, door een verlenging van bestaande capaciteit (bijkomende verlenging van D4 en T3 met nogmaals minimaal tien jaar extra) en de bouw van nieuwe kernreactoren. Hiervoor zal ze obstakels wegnemen (wet van 2003 wijzigen, bijvoorbeeld) en publiek-private samenwerkingen opzetten zonder veiligheidsaspecten uit het oog te verliezen. Ook offshore-windenergie heeft een belangrijke plaats in de energiemix. Andere kernwoorden zijn: flexibiliteit en interconnectie, betaalbaarheid voor ondernemingen en burgers, transparantie van facturen (waarop er geen stijging van een federale component zou komen), het belang van biobrandstof en waterstof, nucleaire expertise behouden en versterken, aandacht voor het nucleair afvalbeheer.

2. Grotere focus op nucleaire energie

Er wordt een grotere focus gevestigd op nucleaire energie, in tegenstelling tot de voorgaande regering. Voor eventuele verlengingen van bestaande capaciteit zal er wel een operator bereid moeten gevonden worden om dit uit te voeren, wat nu niet het geval is of lijkt te zijn. Natuurlijk is het waarschijnlijk dat Electrabel zich

opnieuw in een commercieel voordelige positie zal kunnen plaatsen door zich zo op te stellen, zoals dat ook gebeurde met de huidige verlenging van D4 en T3. Nieuwe nucleaire capaciteit bouwen in België is snel gezegd, maar zeker niet evident en al helemaal niet binnen deze legislatuur. Dit alles kan in het nucleaire segment gunstig zijn voor de tewerkstelling, maar we zullen veel aandacht moeten besteden aan de tewerkstelling in het niet-nucleaire segment, zodat de werknemers daar niet het slachtoffer worden van toch wel een fundamentele koerswijziging inzake het beleid rond productie.

Overige maatregelen

Het regeerakkoord bevat natuurlijk nog heel wat meer maatregelen (mobiliteit, klimaat, sociale uitkeringen zoals bij werkloosheid, binnen- en buitenlands beleid, veiligheid, zorg, bestuurszaken, justitie, asiel en migratie, defensie, institutionele zaken, fiscaliteit...) dan hierboven vermeld. Het telt immers ongeveer 200 bladzijden en is dus niet in een korte tekst samen te vatten. Het is wel zeker dat een rechtse regering haar hakbijl bovenhaalt om voor haar belangrijke hervormingen door te voeren, veelal op de kap van werknemers en andere burgers. Een grondige fiscale hervorming komt er niet, nochtans is bijna elke problematiek hiertoe te herleiden: een evenwichtige herschikking van fiscale lasten waarbij (bijna) alle soorten inkomens gelijk belast worden kan er toe leiden dat ook onze sociale zekerheid op een andere manier gefinancierd wordt en duurzaam wordt. Maar daartoe zijn de overwegend zeer rechtse actoren niet bereid gevonden, helaas voor een overgrote meerderheid van belanghebbenden in dit land.

Actie!

Uiteraard zal ook Gazelco opnieuw actie voeren tegen deze afbraakpolitiek van sociale verworvenheden. De eerstvolgende actiedag zal plaatsvinden op maandag 31 maart 2025 en werd in gemeenschappelijk front ABVV-ACV uitgeroepen tot een algemene interprofessionele stakingsdag. Ongetwijfeld volgen hierop nog acties, ook Gazelco roept op om hieraan actief deel te nemen. Enkel door een grote mobilisatie kan een positieve wending afgedwongen worden.

Jan Van Wijngaerden